

Johanna Schubarth

Norges første bahá'í

Barndommen i Sandefjord

21. mars 1877 ble det født et pikebarn i Sandefjord. Fem måneder senere ble hun døpt i Sandar kirke og fikk navnet Johanne. Imidlertid brukte hun selv oftest navnet Johanna. Hennes mor, Gunhilde Johanne Christensen (1844-1927), giftet seg med Christian Schubarth Jacobsen (1849-1902) 21. mars 1874. De fikk to barn, Johanne og broren Christian som døde 19 år gammel. Johannes far omkom i skipsforlis i 1902.

Figur 1 - Langgaden i Sandefjord. Johanna bodde som barn i Langgaden 204, et av husene i første kvartalet på høyre side.

Torggaten 94 i Sandefjord.

Hennes morfar begynte som sjømann, men gikk i land rundt 1840 for å bli ølhandler, samtidig som han drev et danselokale i Sandefjord. Hennes farmor giftet seg først med Christen Paus Schubarth, men han omkom i skipsforlis i 1841. Fra farmorens første ektemann kommer navnet Schubarth. Farmor giftet seg på ny med Peder Daniel Jacobsen

som også omkom i skipsforlis i 1858. Som enke drev hun en liten butikk med motepynt i

I 1880 ble Norges største vikingskip oppdaget i Gokstadhaugen utenfor Sandefjord. Johannas tante, Hilda Christensen, var meget opptatt av farger og

farging. Sammen med Gokstadskipet ble det også funnet fargede tekstiler som Hilda studerte. Gjennom vitenskapelig studium ble hun i stand til å reprodusere fargene ved hjelp av planter. Hilda flyttet senere til

Figur 2 - Utgraving av Gokstadskipet i 1880-årene

Kristiania, der hun ble leder for Den Norske Husflidsforenings farger. Hun skrev "Lærebok i farging med planter", publisert første gang i 1908, en bok som ble en klassiker i emnet. Det ser ut til at Johanna har hatt et nært forhold til sin tante, Hilda, og dermed har Johanna under sin barndom i Sandefjord vært med og sett på utgravingen av Gokstadskipet.

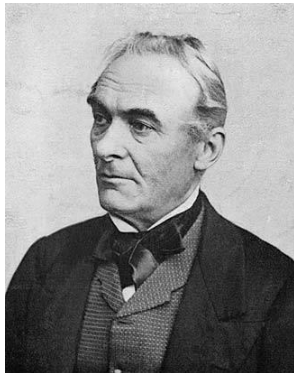
Ungdommen i Bærum

Tante Hilda Christensens venninne i Kristiania, Marie Michelet, ble nøkkelen til Johannas nye tilværelse i Bærum, der hun ble guvernante hos familien Michelet.

Da tante Lalla i 1896 endelig måtte bestemme seg til å reise til sine egne og forlate oss for godt, hadde jeg den lykke å få en ny "tante" til barna, frøken Johanne Schubarth, en kjekk ung pike med god middelskoleeksamen og varme anbefalinger fra sin skolebestyrer i Sandefjord. Hun var niese av en god vennine av oss, frøken Hilda Christensen, som allerede den gang hadde et navn som ekspert på plantefargingens område, og var et sjeldent intelligent og varmhjertet menneske. "Tante Johanne" gikk inn som et skattet medlem av vår familie, og vi står i dyp takknemlighetsgjeld til henne for alle de mange år hun var våre barns beste venn og opdrager og min trofaste venn og støtte.

Marie Michelet i "Minner og tidsbilleder" side 208.

Familien Michelet bodde frem til år 1900 på Høvik i Bærum, men flyttet da til Vallerlien gård i Bærum. Huset er nå revet, men lå et sted i krysset mellom Marie Michelets vei og Ing. Hoels vei.

Figur 3 - Simon Themstrup Michelet (1863-1942)

Simon Themstrup Michelet var professor i gammeltestamentlig teologi ved universitetet i Kristiania i tiden 1896-1933 og innførte et historisk-kritisk syn på faget. Han var den første formann i Norske Studenters kristelige Forbund (nå Norges Kristelige Studentforbund). Han skrev flere artikler om kirkens ansvar for sosialt arbeid og ønsket å lære de kommende prester sammenhengen mellom teori og praksis.

I 1888 giftet Simon seg med Marie Storjohann. Hun beskrev seg selv som kvinnesakskvinne, og er derfor et uttrykk for moderniseringen av kvinneverken som fant sted omkring 1900. Hun var en dypt religiøs person og forsøkte å

kombinere kristentro med kvinnesak. Hun ble tildelt Kongens fortjenstmedalje i gull 1919 og utnevnt til ridder av 1. klasse av St. Olavs Orden 1946. Hun hadde et syn på familien som limet som binder samfunnet vårt sammen. Marie Michelet var sentral i organisering og ledelse av husmorforbund både i Norge og i utlandet. Norges Husmorforbund ble stiftet i 1915 av Marie Michelet. Hun var pådriver for endringen i ekteskapsloven i 1927 som sidestiller mann og hustru økonomisk og rettslig.

Figur 4 - Marie Michelet (1866-1951)

Etter at Norske Kvinners Nasjonalråd ble etablert etter år 1900, så ble Marie Michelet valgt til norsk representant i 1904 til årskonferansen i Berlin ved International Council of Women (ICW). I sin bok *Minner og tidsbilleder* forteller hun om ICW.

*Men for at vi skal kunne nå lenger og lenger frem, må vi ha levende i våre hjerter to tanker: Den ene er vårt råds ideelle formål: **Menneskehetens enhet**. I ethvert stort land er der en stor fare. Denne fare er at følelsen for bygden, for byen, for landsdelen hvor man bor, skal være sterkere enn følelsen for hele landet. Derfor lærer innvånerne i hvert land fra barndommen av patriotisme. Ved patriotismens bånd knyttes bygdene, byene, landsdelene sammen, og i samme øieblikk et lands område blir større enn dets folks fedrelandskjærlighet, i samme øieblikk er nasjonene truet av den dødelig fare, for patriotismen er sannelig et folks hjerteblod. Men i vårt råd, hvor de forskjellige deler er nasjoner, må vi dyrke en følelse som i forhold til patriotismen er så meget større som denne følelse selv er større og edlere enn kjærligheten til bygd, til by, til landsdel. Kanskje denne følelse ennå ikke har funnet sitt rette navn, men inntil det er funnet, må vi vedbli med å kalle den "tro på menneskehetens enhet", og denne tro på **menneskehetens enhet** er det vi må betrakte som en kjærlighet større, mer dragende, mer strålende, mer tilfredstillende enn bare kjærligheten til ens eget land.*

Marie Michelet i "Minner og tidsbilleder" side 265

Barna til familien Michelet, Bolette og Nanna, hadde hjemmeskole de første skoleårene og Johanna var lærer i noen fag.

Figur 5 - Bolette og Nanna Michelet

Religion, norsk og historie hadde vi hos mor, geografi, naturhistorie og regning hadde vi hos vår kjære "tante Johanne", som like lite som mor hadde tatt lærerinne eksamen, tvert imot var pur ung og helt uerfaren. (forteller Bolette)

Marie Michelet i "Minner og tidsbilleder" side 267

Den 3. juni 1903 blev vår lille Julie Caroline Magdalene født og opkalt etter tante Julia. Og dette yndige lille vesen, som foruten tante Julia også hadde tante Johanne som fadder og pleiemor av den meste enestående slags, blev en solstråle i vårt hjem og for oss alle. Riktignok blev tante Johanne imellem litt vel svak for henne.

Marie Michelet i "Minner og tidsbilleder" side 265

Etter hvert ble barna i Michelet familien større og etter at Bolette hadde tatt middelskoleeksamen hadde Marie Michelet funnet frem til en husmorskole i Tyskland, der Bolette skulle fortsette sin utdanning.

I 1906 fikk Bolette middelskoleeksamen, og samme høst drog tante Johanne av sted med henne til Tambach.

Marie Michelet i "Minner og tidsbilleder" side 317

Nanna Michelet var den første norske kvinne som tok landbrukseksamen på Høyskolen på Ås. Nanna var i en periode bestyrerinne på Fossgården settlement i Oslo. Det var et studentkollektiv som Nannas far, Simon, hadde vært initiativtaker til opprettelsen av, for kristne studenter. Det drev med sosialt arbeid blant Oslos fattigste.

Bolette Michelet giftet seg med en tysk prest. Som mor med ni barn hadde Bolette en spesiell status i det tyske samfunnet. Denne statusen benyttet hun til å hjelpe jøder og andre forfulgte under nazistregimet.

Sykepleieutdanning i Tyskland

Figur 6 - Berlin 1910

Tante Johanne kom efter denne tid aldri mer helt tilbake til oss. Hun hadde bestemt sig til å bli sykepleierske og reise fra Tambach til Berlin, hvor hun fikk sin utdanning. Men hun har (og vil i fremtiden) alltid tilhøre vår familie som en kjær og skattet venn, til hvem vi alle står i stor takknemlighets gjeld.

Marie Michelet i "Minner og tidsbilleder" side 277

Første verdenskrig

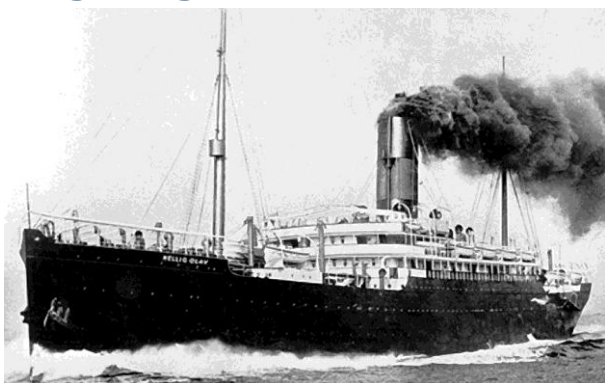
28. juni 1914 ble den østerrikske tronfølgeren Franz Ferdinand og hans kone Sophie skutt av en serbisk attentatmann i Sarajevo. Både Østerrike-Ungarn og Serbia ville styre Bosnia-Hercegovina. Tyskland støttet Østerrike-Ungarn, og Russland støttet Serbia. Fredsforkjempere og diplomater forsøkte å hindre en storkrig mellom de to alliansene, men overalt i Europa seiret nasjonalismen.

Om sommeren 1914 ble forholdene i Tyskland så vanskelige for Johanna at hun flyttet tilbake til Norge.

Da krigen brøt ut i august (1914), sluttet naturligvis tilstrømningene (til jubileumsutstillingen for grunnlovens 100 år i Norge), og 14 dage efter trodde man at arbeidet kunne innstilles. Men det blev nok det motsatte. Det viste sig at ruten via Bergen – Kristiania var blitt en verdensrute, og det varte da heller ikke lenge før vi fikk en sann oversvømmelse av ofte elendige, hjelpeløse mennesker som det gjaldt å berge frem. Vår komite bestod av mig for Hjemmenes vel og Henny Dons for K.F.U.K. Snart var det inntegnet 30 damer og herrer som talte fremmede sprog og som stillet sig til tjeneste. Flere av dem var selv nettopp kommet hjem fra utlandet og kunde berette om fantastiske eventyr. Nu blev arbeidet opdelt og organisert, og i vår kjære Johanne Schubarth, som også var kommet "flyktende" hjem, fikk vi en verdifull sekretær. Den første september begynte arbeidet. Femten av våre folk stod sent på kvelden nede på bryggen og ventet på "Eskimo" som kom fra London. Og ut myldret det bla. mennesker som skulde videre med ekstratog til Stockholm kl. 12 og som ikke hadde smakt mat på lenge.

Marie Michelet i "Minner og tidsbilleder" side 359

Emigrering til USA

Figur 7 - Dampskipet "Hellig Olav" tok drøyt 1000 passasjerer fra første til tredje klasse

Den såkalte nedgangstiden i Europa - de vanskelige tider - fikk også Johanna merke og sammen med mange, mange andre nordmenn tok hun "Veien mot Vest" til USA. 12. januar 1917 forlot Johanna Norge for å flytte til USA. I følge passasjerlister i Kristiania er det oppgitt at hun hadde med seg 500 kr (ca 14.500 kr i dagens verdi) og betalte 285 kr (8.300 kr i dagens verdi) i frakt. Hun reiste med dampskipet "Hellig Olav" fra Kristiania og ankom New York 27. januar 1917.

En uke senere erklærte Tyskland ubegrenset ubåtkrig og ville torpedere alle nøytrale og fiendtlige skip. 6. april 1917 erklærer USA krig mot Tyskland etter at de i mange år har vært nøytrale.

Figur 8 - Rosenkrans utstilt i det nasjonale Bahá'í senteret i Oslo

Johanna slo seg ned i Urbana, Illinois, sør for Chicago. Der fortsatte hun sitt arbeid som sykepleier på et sykehus. En pasient fortalte henne om bahá'í-troen. Det fanget hennes oppmerksomhet. Hun fant troen så interessant, kanskje motivert av sin kristne bakgrunn, at hun bestemte seg for å la sykepleien vike plassen for å studere bahá'í-læren.

Figur 9 - May Maxwell

Dermed tok hun permisjon fra sitt arbeid som sykepleier i et halvt år. Det var i 1919 May Maxwell, Ruhiyyih Khanums mor, mottok Johannas erklæring om å bli bahá'í. Johanna fikk i gave flere av May Maxwells personlige eiendeler, deriblant et perlekjede (en rosenkrans) som har tilhørt Bahíyyih Khánúm, Bahá'u'lláhs datter. Disse klenodiene tilhører i dag Bahá'í-samfunnet i Norge ved Nasjonalt Åndelig Råd.

Tilbake til Norge

Gunhilde, Johannas mor, ble syk i kreft. Johanna bestemte seg for å reise hjem for å pleie sin mor før hun døde i 1927. Hun startet da en korrespondanse med Shoghi Effendi (bahá'í-troens beskytter 1921-1957) i Haifa, der hun fortalte at hun planla å flytte tilbake til Norge. Han svarer:

"Ditt brev frydet mitt hjerte. Jeg oppfordrer deg sterkt til å gjøre alt du kan for å underlette og påskynde din planlagte reise til Norge. Der ligger ditt sanne aktivitets- og tjenesteområde. Saken kaller på heltemodige, standhaftige pionerer som vil grunnfeste troen der i landet, og en strålende og enestående anledning er din."

Brev fra Shoghi Effendi, datert Haifa 9. juli 1926

Johanna spurte Shoghi Effendi om hun burde reise via Haifa på vei til Norge.

"Jeg har et inderlig ønske om å møte deg her i Det hellige land før du styrter deg ut i ditt høyst fortjenstfulle undervisningsarbeid i Norge. Du har det hellige og makeløse privilegium å la ropet om denne nye Guds dag lyde i dette nordlige land. Bahá'u'lláhs kraft og ledelse vil vise vei og støtte deg i din pionertjeneste for hans Sak. Fra mitt hjertes dyp skal jeg be inderlig for deg ved de hellige gravmæler."

Brev fra Shoghi Effendi, datert Haifa 9. juli 1926

Figur 10 - Shoghi Effendi, Bahá'í-troens beskytter (1921-1957)

På hjemreisen til Norge reiste hun derfor via Haifa der hun traff Shoghi Effendi i løpet av et par uker. Der hadde hun daglige samtaler med ham. Han ba henne om å bli boende i Norge og å oversette boken "Bahá'u'lláh og den nye tid" til norsk. På forsommeren 1927 besøkte Martha Root Norge, der hun holdt tale om Esperanto og Bahá'u'lláhs fredsplan. En tale som ble sendt over radio fra Oslo til hele Europa. 3. juli 1927 holdt hun foredrag på Voss og deltok i den årlige norske fredskongressen på Voss. I Bergen fikk hun avisintervjuer og radiointervjuer.

20. juli 1927 skrev Johanna og fortalte om forholdene hjemme i Sandefjord. Hun takket Shoghi Effendi for all støtte hun fikk ved sitt besøk i Haifa. Johannas mor trengte pleie døgnet rundt, slik at hun beklaget at hun ikke klarte å møte Martha Root når hun var i Oslo for en tid siden. Hun fortalte at hun er glad for at "Bahá'u'lláh og den nye tid" er oversatt til dansk, slik at hun kan bruke den i undervisningen i Norge. 19. august 1927 skrev Shoghi Effendis sekretær at Shoghi Effendi er helt enig i at man bør være forsiktig med hvem man velger å fortelle om troen i denne tidlige fasen av troen, men han har full tillit til Johannas vurderingsevne i dette spørsmålet.

Johanna skrev også tilbake til sine venner i USA og fortalte om forholdene etter hjemkomsten til Norge.

Min mor er blitt veldig mye verre, legen kan nå føle en svulst i leveren, antagelig kreft i gallekanalen, så det er bare et spørsmål om tid. Hun er så veldig hjelpeløs og svak og føler seg ikke vel så ofte, og hun grubler veldig mye, så vi kan ikke annet enn å ønske at tiden hun fortsatt har igjen ikke vil være for lang. Jeg er så glad for at jeg kom hjem, før det begynte og hadde litt tid med henne, når hun var ganske normal, og at jeg nå kan ta vare på henne Selvfølgelig har jeg ikke vært i stand til å fortelle min mor noe om bahá'í-troen, hennes sinn var allerede altfor svak og barnslig når jeg kom hjem. Jeg holder ut bemerkelsesverdig godt selv, med tanke på alt jeg har å gjøre, og alle de søvnløse netter. Jeg vet at Shoghi Effendis bønner hjelper meg.

Brev fra Johanna til fru Busey, datert Sandefjord 26. november 1927.

23. januar 1929 skrev Johanna og takket Shoghi Effendi for de seneste brevene. Hun uttrykte stor glede over å høre at forholdene for bahá'íer i Iran hadde bedret seg, men det gjorde henne trist å høre om vanskelighetene for de russiske bahá'íene og situasjonen for templet i Ishqabad. Hun beklaget at hun ikke kunne rapportere om noen fremganger med undervisningen av troen i Norge og fortalte at det ikke er i hennes natur å holde foredrag eller skrive avisartikler. Hun synes også at det er vanskelig å tilpasse seg i Norge, siden det har forandret seg så mye siden hun bodde her sist. Imidlertid håper hun at hun får mulighet til å undervise, når hun nå har begynt å studere på universitetet. Hun ga uttrykk for at hun ikke hadde gjort noe for troen ennå og skrev at hun føler at hun ikke klarer noe bedre.

Øversetterarbeidet

7. februar 1929 skrev Shoghi Effendis sekretær at Shoghi Effendi er glad for at Johanna har begynt å studere, slik at hun har mulighet til å fortelle om troen blant den yngre generasjonen. Shoghi Effendi sier at hun aldri må miste motet, men fortsette å så frø, som en dag vil spire og blomstre. Da kan hun føle stolthet over å ha gjort en stor tjeneste.

Figur 11 - Youness Khan Afrukhtih

Johanna var i lang tid Norges eneste bahá'í, selv om det av og til kom reisende undervisere. Dette var lyspunkter, da hun møtte de tilreisende på stasjonen og fulgte dem rundt på forskjellige aktiviteter.

I 1929 kom Youness Khan Afrukhtih på besøk i Oslo, noe som resulterte i intervjuer i avisene, blant annet Aftenposten.

Den første tiden i Norge bodde Johanna i Jonas Reinsgate 5 i Oslo, der hun startet arbeidet med å oversette bahá'í-litteratur til norsk. I en alder av over 50 år tok hun eksamen artium fordi hun følte det var nødvendig for best mulig å kunne utføre det oppdraget Shoghi Effendi hadde gitt henne. Hun studerte videre til forberedende eksamen ved Universitetet og tok eksamen i engelsk som privatist i 1929.

Figur 12 - Oslo universitet i 1920-årene

14. mars 1932 skrev Johanna til Shoghi Effendi om gleden å gjøre litt "bahá'í arbeid" i form av å oversette "Bahá'u'lláh og den nye tid" til norsk, sammen med herr Anjer. Hun fortalte at hun hadde skrevet Nawruz hilsner til bahá'íer i andre land, slik Shoghi Effendi anbefalte henne å gjøre, slik at hun opplever at hun er en liten del i en stor bevegelse.

25. mars 1932 skrev Shoghi Effendis sekretær at Shoghi Effendi er sikker på at Johannas Nawruz hilsner vil bringe en vidunderlig ånd av fellesskap og kjærlighet til de som leser dem. Shoghi Effendi uttrykte sin glede over fremgangen i arbeidet med å oversette "Bahá'u'lláh og den nye tid" til norsk.

25. november 1932 skrev Johanna at hun setter stor pris på at hun har mulighet til å brevveksle direkte med Shoghi Effendi, til tross for hennes følelse av å være alene i Norge (som en av noen få

bahá'íer i Norge). Hun legger frem planene for trykking av "Bahá'u'lláh og den nye tid" og forteller at hun snart vil slutte som sykepleier og jobbe full tid med manuskriptet.

2. januar 1933 skrev Shoghi Effendis sekretær at Shoghi Effendi har hatt stor glede av å høre at Johanna arbeidet intenst med å oversette "Bahá'u'lláh og den nye tid" og oppmuntret henne til å konsentrere all sin energi på oversetting og publisering av denne boken.

6. mars 1934 skrev Johanna om sine store anstrengelser for å oversette "Bahá'u'lláh og den nye tid". Hun fortalte om sin økonomiske situasjon og ønsker at hun hadde større tro på Bahá'u'lláh under sin vanskelige finansielle situasjon.

18. mars 1934 svarte Shoghi Effendis sekretær at Shoghi Effendi bekrefter at det er store hinder for Johanna, men at hennes ressurser og tjenesteiver vil gjøre det mulig å overvinne dem. Hun må aldri se på sine egne begrensninger, enda mindre la dem avskrekke henne fra å fremme troen. Alle troende, dyktig eller ikke, fattig eller rik, innflytelsesrik eller ikke, er tross alt bare en kanal gjennom hvilken Gud bringer sitt budskap til menneskene. De er instrumenter som Gud bruker for å kommunisere med sitt folk. Vennene må derfor slutte å se på sine egne begrensninger på en måte som dreper deres ånd av initiativ og tjeneste. De må ha tillit til at guddommelig støtte er lovet av Bahá'u'lláh og de må bli styrket og fornyet av en slik forsikring til å fortsette å arbeide hardt livet ut.

Besøk av bahá'íer

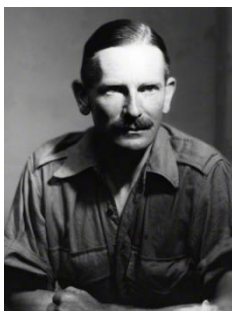
19. desember 1934 reiste Martha Root fra Stockholm til Oslo, der hun møtte Johanna. Martha og Johanna rådslo om fremgangsmåter for å informere om troen og det videre arbeidet med å oversette "Bahá'u'lláh og den nye tid" til norsk. Trykkingen av boken ble betalt av Shoghi Effendi. Innen en uke ble Martha syk i influensa, som ble så alvorlig at hun ble sengeliggende. Johanna, som var sykepleier, flyttet inn i et rom ved siden av Martha på Hospits Hotell for å kunne pleie henne. Etter hvert som Martha ble bedre flyttet de til et varmere og større rom. Selv med de bedre omgivelsene, var Martha alvorlig syk. Johanna insisterte på at en lege skulle undersøke henne. Det viste seg da at Martha i lang tid ikke hadde fått nok næring, pga. av primitive forhold og dårlig økonomi på sine reiser.

Figur 13 - Martha Root

Bare en gang før i mitt liv har jeg vært så syk, og det var i en ulykke da jeg var 24 år gammel Men Martha følte seg takknemlig over en ha en sykepleier som tok vare på henne. ... Bare hennes fantastiske omsorg har reddet livet mitt Hvor mange ganger har hun ikke bedt helbredelsesbønnen 9 ganger mens hun holdt hodet mitt, og holdt hendene mine om natten og ba Alláh-u-Abhá! Hvor mange ganger strøk hun meg ikke og trakk meg tilbake til bevissthet. Hun (Johanna) har stor sans for humor og hun får meg til å le, mens hun er mild som en mor.

I et brev fra Martha Root til Ella Cooper.

Figur 14 - Richard Barbe Baker

Mens Martha Root var syk i Oslo fikk hun høre at Richard Barbe Baker, en engelsk pådriver for å bevare skog i Kenya og Nigeria, var i Oslo for å holde foredrag i Det norske Geografiske Selskab. Da sendte hun bud på at han skulle komme innom henne. Martha Root fortalte at hun hadde fått i oppdrag av Shoghi Effendi å presentere Bahá'u'lláhs budskap for Skandinavias to konger. Martha ba ham om å være Shoghi Effendis budbringer til Sveriges konge og levere den svenske utgaven av "Bahá'u'lláh og den nye tid". Herr Baker kjente

godt til Marthas oppdrag og ønsket å hjelpe henne, så han reiste straks til Stockholm. Han traff statsministeren som akkurat skulle møte kongen, dermed var det en enkel sak å levere boken og fortelle om sitt oppdrag fra den syke damen i Oslo. Herr Baker hadde lenge studert troen, så denne opplevelsen, der alt gikk uten problemer og Marthas tiltro at han skulle klare dette, bidro til at han ble bahá'í.

I april 1935 var Martha så bra fra sykdommen at hun igjen kunne gi foredrag og radiointervjuer som ble sendt til hele Europa. Johanna var nå ferdig med oversettelsen av "Bahá'u'lláh og den nye tid" og med Marthas støtte ble boken publisert og den ble stilt ut i flere butikkvinduer i Oslo. Boken ble også sendt til alle norske aviser og til alle norskspråklige aviser i USA.

9. mai 1935 var Martha Root i audiens hos kong Haakon på slottet. Etter Marthas møte med kongen ga hun uttrykk for at hun var imponert av kong Haakons dype tro på at verdens sikkerhet og verdens fred er avhengig av religion. Hvis vi hadde én religion som menneskene kunne være enig om og leve etter, så ville nasjonene leve i fred med hverandre.

I juni 1935 reiste Martha Root sammen med Johanna til København der de traff Johanna Sørensen, Danmarks første bahá'í. Johanna ble der i ni dager før hun returnerte til Oslo. Martha ble en måned i

Figur 15 - Martha Root (t.v.) og Johanna Schubarth i Oslo 19. august 1935

Danmark for å spre informasjon om troen, før hun reiste videre med skip til Island. I august returnerte hun så til Bergen, der hun ble noen dager og traff en person som hadde hørt hennes radioforedrag i 1927. Dette inspirerte henne til å gi flere foredrag.

I alle de skandinaviske og baltiske landene sanset Martha en vitalitet og integritet til de nordlige folk. «Jeg sier dere,» skrev hun et par måneder senere, "at bahá'í-kulturen i nord kan være en rose som blomstrer senere, men når den blomstrer vil den være frisk, velduftende, utsøkt! Blomstene i nord eier en helt spesiell friskhet!" Hvis Bahá'u'lláhs lære for verdensfred kunne etableres i Skandinavia, følte Martha, ville denne regionen lede an på veien til dannelsen av et universelt Folkeforbundet som ville forene nasjonene i verden. Martha var år forut for sin tid, da denne institusjonen skulle bli etablert i 1945 som FN, med sin første generalsekretær, Trygve Lie, fra Oslo, Norge.

Martha Root, *Lioness at the Threshold*, side 411

16. august 1935 skrev Johanna og takket Shoghi Effendi for hjelp og støtte til å publisere "Bahá'u'lláh og den nye tid" og fortalte at det gjør det så mye lettere å spre troen med denne boken. I tillegg har Martha Roots støtte vært uvurderlig.

5. september 1935 skrev Shoghi Effendis sekretær at Shoghi Effendi hadde lest den oversatte avisartikkelen om troen skrevet av herr Ernst Galschiödt. Shoghi Effendi er dypt takknemlig for at den norske versjonen av "Bahá'u'lláh og den nye tid" gradvis bereder vei for full introduksjon av troen i Norge. Når Martha Root vender tilbake til Oslo på vei til Finland, vil hun sikkert hjelpe til med markedsføring av boken. Shoghi Effendi tilføyet selv:

"Vedlagte avis skal jeg plassere i biblioteket på Bahá'u'lláhs herregård i Bahjí, like ved den norske versjonen av den "Nye tid" som vitnesbyrd om dine historiske tjenester som pioner. Jeg beundrer

virkelig den ånd som besjeler deg i din tjeneste for en så dyrebar og hellig Sak. Du har nylig gjort listen over dine tjenester enda noblere, og jeg kjenner meg forvisset om at du vil forøke den i fremtiden. Hold frem, og vær lykkelig."

Figur 18 - Florence Evelyn Schopflocher

Figur 17 - Louisa Gregory

Figur 16 - Nellie French

I 1935 flyttet Johanna til Strømsveien 20 i Oslo, der hun fikk besøk av flere reisende undervisere. Fru Schopflocher besøkte flere byer i Norge der hun fikk i stand avisartikler om troen. Johanna og Ludwig Anjer jobbet med å få interesserte. Johanna

holdt studieklasser i bahá'í skriftene og Ludwig Anjer prøvde å få interesserte deltakere blant esperantistene. Johanna arrangerte møter med

interesserte ved Louisa Gregorys besøk i Oslo i mai 1936, ved Martha Roots besøk i juli 1936 og fru Bolles besøk i august 1936. I juli 1936 skapte avisintervju med herr og fru Nellie S. French interesse for troen. De besøkte også Svalbard og Hammerfest. Høsten 1936 var fru Helen (Charles) Bishop på besøk i fem uker og hadde avisintervjuer. Hun holdt bahá'í foredrag i American Women's Club og det teosofiske selskapet, samt et foredrag om "Religion og fred" i Nobelstiftelsens hus. Ludwig Anjer holdt foredrag for studenter ved Universitetet i Oslo. Bahá'í-bøker ble overlevert bibliotek, inkludert bibliotekene ved Nansenstiftelsen og Nobelstiftelsen. Vinteren 1935-36 hadde Johanna en studiegruppe med fire ungdommer.

Figur 19 - Johanna Sørensen (t.v.) og Johanna Schubarth på bahá'í sommerskole i Esslingen, Tyskland i 1936

Sommeren 1936 deltok Johanna på den tyske bahá'í-sommerskolen i Esslingen, som senere på året ble stengt av nazistene. 21. mai 1937 ble bahá'í-samfunnet forbudt i Tyskland gjennom en ordre fra Heinrich Himmler, Reichsführer for SS og sjef for GESTAPO, pga. troens "pasifistiske og internasjonale læresetninger".

I 1939 besøker fru Schopflocher Oslo og har intervju i Aftenposten.

28. oktober 1936 skrev Johanna om den nye studiesirkelen hun hadde startet og de interesserte som hun håper vil følge opp sirkelen. Her har boken "Bahá'u'lláh og den nye tid" vært til uvurderlig hjelp.

11. november 1936 skrev sekretæren på vegne av Shoghi Effendi at han hadde stor glede av å høre at en studiesirkel er kommet i gang i Oslo.

Shoghi Effendi tilføyet selv:

"Jeg gleder meg over nyheten om den bistand du mottar av venner fra ulike land i ditt edle arbeid for vår elskede Sak. Hold frem, og glem aldri at den Sak du er i ferd med å legge et så solid grunnlag for, vil komme seirende og ærerik ut av de prøvelser den nå hjemsøkes av. En misunnelsesverdige rolle er din i det store drama som gradvis vil utspille seg for menneskenes øyne."

Johanna oversatte også «De skjulte ord», «Visdomsord» og en rekke bahá'í bønner. Dessuten utarbeidet hun håndskrevne manuskript med oversettelse av «Kitáb-i-Íqan» og «The Goal of a New World Order». Hun arbeidet alltid med en oversettelse fra Bahá'í-skriftene, også etter at hun ble

hjem søkt av revmatisme og bare kunne vie noen minutter av gangen til dette i de siste to årene av sitt liv. Hun følte at det var i oversettelsesarbeidet som hun hadde sin største oppgave.

Andre verdenskrig

Figur 21 - Aftenposten 4. september 1939

entré førte to motfoldsdører i empirestil inn til hennes værelse. I et hjørne ved en stor brannmur sto en høy ovn i sort støpejern med sirlige ornamenter på toppen. Det var veldig varmt der om sommeren og fryktelig kaldt om vinteren. Værelset var uten bekvemmeligheter, uten telefon. Johanna likte det slik. Alt i hennes stue minnet om henne selv; det store spisebordet midt på gulvet med de høyryggede stolene rundt hvor bahá'íene senere hadde sine møter, hvor de satt og oversatte, hvor de hadde sine fester og det gamle fine tynne porselensserviset med håndmalte violer og små grønne blad.

Under andre verdenskrig tjenestegjorde Johanna på Menighetssøsterhjemmets sykehus i Oslo så lenge helsen holdt. For denne innsatsen oppnådde hun å bli nevnt av kong Haakon VII. Selv omtalte hun det aldri.

Ventetiden er over

Jeg ber om styrke og mot. Jeg arbeider, men det er veldig vanskelig å være pioner, spesielt i ens eget land. Jeg savner så mye noen å rådføre meg med, også når jeg oversetter. Og hvordan er det mulig å nå opp til en slik standard som 'Abdu'l-Bahá forventer av en underviser? Man kan fortvile....

I vinter fikk jeg et brev fra en bahá'í: fru Corbit, hun tenkte på å reise til Norge for å undervise om troen. Jeg likte det og svarte henne raskt med luftpost. Men har ikke hørt fra henne siden. Jeg håper hun vil være i stand til å komme.

Brev fra Johanna til fru Harding, datert Oslo 8. juli 1946

10. juni 1946 telegraferte Shoghi Effendi følgende til Nasjonalt Åndelig Råd i USA:

"Åpningsfasen åndelig erobringen gamle verden under guddommelig unnfanget Plan må være raskt og passende innviet."

Den første pioneren til Europa, fru Solveig Corbit, ankom Oslo 17. september 1946 etter to uker i passasjerskip over Atlanteren. Dermed var Johanna ikke lenger alene bahá'í i Oslo etter nesten 20 år. I løpet av det nærmeste året ankom også fru Ellinore Gregory til Norge.

Figur 20 - Johanna Schubarth

"Ikke legg for mye vekt på dine svakheter" står det i den første i artikkelen i Bahá'í News. Dette er vakre og oppmuntrende ord av den velsignede Báb til "de levende bokstaver", men til tross for den høye standarden for en bahá'í. Forresten: Hva mener dere med "bokstaver" i denne sammenhengen? På engelsk har du det samme ordet for brev i kommunikasjon og for enkeltbokstaver i et ord. På tysk "Brief" og "Buchstabe". Vi har [på norsk] to ord som på tysk. Det samme på dansk. Jeg har oversatt "de levende bokstaver" som om bokstavene betydde "Buchstabe", på dansk er det oversatt som om det betydde "Briefe". "De levende bokstaver" omtales i Dr. Esselmonts bok. Jeg lurer på hva som er riktig å skrive.

Brev fra Johanna til fru Harding, datert Oslo 8. juli 1946.

22. september 1946 sendte Johanna et postkort til Shoghi Effendi med foto fra Pipervika, Oslo undertegnet av frøken Schubart, Fru Aagot Kranz Ramsli, Fru Solveig Velde Corbit og Fru Etty Graeffe. De skriver at de er lykkelige og takknemlige over å kunne være sammen for å rådslå om den videre undervisningen for å spre troen.

28. desember 1946 skriver sekretæren på vegne av Shoghi Effendi at postkortet bragte stor glede til hans hjerte når han fikk vite at det er flere som samarbeider om troens utvikling i Norge.

Shoghi Effendi tilføyet selv:

"Måtte Den elskede velsigne dine fortjenstfulle pionertjenester i rikt monn, sette deg i stand til å foreta en hurtig og klok utvidelse av omfanget av dine historiske aktiviteter og gjøre det mulig for deg å opprette det første bahá'í åndelige råd der i landet på et fast og uangripelig grunnlag."

I 1947 var alle fødevarer fremdeles rasjonert i Norge, og var meget knappe. Som pensjonert sykepleier var Johanna i stand til å få noen egg og litt melk. Hver matvarepakke som ble sendt henne fra de Forente Stater, ble strukket så langt det gikk, og de mest utsøkte sortene ble spart til 19-dagsfestene som ble holdt i hennes leilighet.

Lokalt Åndelig Råd for Bahá'íer ble opprettet for første gang i Oslo i april 1948 og Johanna ble valgt som formann. Rådsmøtene ble holdt i hennes leilighet i Professor Dahls gate 1.

Hun kunne nærmest bli irritert når de første pionerene tilbød seg å fornye hennes nedslitte møblement og forære henne en "godstol". Hun var jo da over sytti år og leddgikten hadde satt sine tydelige preg. Særlig var anklene og hendene hardt angrepet. Det ble etterhvert vanskelig for henne å føre den tynne gule blyanten over arket og enda vanskeligere var det å gå de lange trappene. Men hun deltok på fester og møter så lenge det var mulig. Tilfeldigheter av noe slag eller avvikelser fra et oppsatt program mislikte hun, noe hun ga tydelig uttrykk for. Johanna hadde vært bahá'í alene så lenge. Hun hadde liksom aldri tilhørt noe samfunn. Det satte sitt preg på henne.

Den siste tiden

Johanna døde på Menighetssøsterhjemmets sykehus i Oslo 2. desember 1952, 76 år gammel. Johannas jordiske levninger ble stedt til hvile, etter en nydelig begravelse, på Vår Frelsers gravlund i Oslo.

Johannas liv og hennes person viste hennes helstøpte karakter. Store ord og voldsomme følelser var henne ukjent. Vi kjente henne som et menneske som utstrålte grundighet, sannferdighet, enkelhet og renhet. Hennes store kjærlighet til den saken hun var gått inn for, skal vi aldri glemme. Heller ikke hennes godhet og hjelpsomhet mot alle.

Johannas begravelse ble etter hennes eget ønske holdt i bahá'í ånd. Fra kirkens side ble det kun lest begravelsesritualet. Deretter fulgte lesning fra «Glimt fra Bahá'u'lláhs skrifter» og innledet og avsluttet med bønn. Beskjeden til det ytterste hadde Johanna presisert at hun ikke ønsket blomster. I den enkle, hvite, ubedekkede kisten ble hun senket i jorden.

Vi har mistet vår inderlig kjære Johanna. Hun er begynt sitt liv i den neste tilværelse. Vi står igjen med minnet – og eksemplet. Hun vil leve videre i våre hjerter og det som hun har lært oss vil gro og vokse i vårt indre.

Minneord fra Asta Bærnholdt i Skandinavisk Bahá'í Bulletin januar 1953

Figur 22 - Johanna Schubarths grav på Vestre gravlund i Oslo

I desember 1953 ble hennes kiste flyttet til Vestre Gravlund ved foten av Holmenkollåsen i Oslo, fordi det stod i hennes testamente at hun ønsket å bli begravet der. I forbindelse med den interkontinentale undervisningskonferansen i Stockholm 1953, oppfordret Shoghi Effendi alle deltakere å ta veien om Oslo for å besøke Johannas grav og be bønner der. Dermed var det mange bahá'ier fra Amerika, Persia og de europeiske landene innom Johannas grav både før og etter konferansen i Stockholm i juli 1953.

Beskytteren ønsker å klargjøre viktigheten av Johanna Schubarths stade, som grunnleggeren av bahá'í-samfunnet i Norge, og dermed er hennes stade høyere enn en pioner...

....at så mange venner som mulig, som deltar på konferansen i Stockholm, gjør en spesiell innsats for å reise via Norge og for å besøke hennes grav. Dette gjelder ikke bare bahá'iene som deltar på konferansen fra Amerika, men også de som deltar fra ulike deler av Europa....

Brev fra troens beskytter, Shoghi Effendi, via hans assistent, datert 11. mars 1953

Shoghi Effendi hadde ikke fått beskjed om begravelsen. Han var opprørt, beordret at hun skulle flyttes til en ny og større grav og bestemte hva som skulle stå på gravstenen. Han hadde også sagt at det skulle være en stor grav, dobbelt så stor som ellers og at dette ville være et sted som folk ville komme til og lese bønn ved.

Sammenstilt av Gunnar Jonsson, oktober 2012

Kilder:

- Skandinavisk Bahá'í Bulletin, januar 1953
- M. Michelet: Minner og tidsbilleder. Publisert i 1946
- Garis, M.R.: Martha Root: Lioness at the Threshold. Publisert i 1983
- Bahá'í World, I - XII
- Ellis Islands immigrasjonsregister i New York.
- Folketellinger fra 1865, 1875, 1900 og 1910
- Trygve Juul Møller: Studentene fra 1929. Publisert i 1954